

УДК 373.5

DOI: 10.32342/3041-2196-2024-2-28-3

А.Ю. ДАНКО,

науковий співробітник

відділу економіки та управління загальною середньою освітою,

здобувач ступеня доктора філософії,

Інститут педагогіки НАПН України (м. Київ)

ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ, АНАЛІЗ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН, ІНТЕГРАЦІЯ В НУШ

Від початку освітньої реформи в Україні заклади загальної середньої освіти зазнали трансформацій, відбувся остаточний перехід на трирівневу систему: початкова школа, гімназія, ліцеї. На кожному рівні поетапно впроваджуються засади та принципи Нової української школи (НУШ), спрямовані на підготовку індивіда до життя в суспільстві, формування у нього базових знань та вмінь, що вможливають реалізацію особистості в майбутньому.

Для формування базових компетентностей в умовах української школи доцільним є вивчення передового досвіду інших країн, зокрема у формуванні навичок партнерської взаємодії, що визначаються як базові при взаємодії з іншими.

Мета дослідження полягає у визначенні новацій, які були впроваджені в НУШ за допомогою аналізу передового досвіду партнерства інших країн.

Завдання дослідження полягає в тому, щоб дослідити передовий досвід педагогіки партнерства таких країн, як Польща, Німеччина, Фінляндія, Швеція, визначаючи елементи, які були впроваджені в НУШ.

Методи дослідження: порівняльний аналіз освітніх концепцій зарубіжних країн із концепцією НУШ, узагальнення у вигляді висновків.

У результаті теоретичного аналізу з'ясовано, що педагогіка партнерства, як освітня технологія, спрямована на залучення всіх учасників освітнього процесу до партнерства. Перебуваючи в тісній постійній співпраці, вчителі, батьки та діти здатні побудувати індивідуальну для кожного учня освітню траєкторію, рухаючись якою дитина досягне успіху. Концепція НУШ визначає шість головних принципів партнерства, які мають реалізовуватись. Саме тому виникла потреба в аналізі передового досвіду інших країн, досвіду, який може бути запозичений, модифікований і реалізований у НУШ.

Аналізуючи досвід країн Канади, Швеції, Фінляндії, Німеччини, Норвегії, Польщі тощо визначили ключові елементи партнерства, впровадження яких у НУШ дозволить формувати в учителів, учнів, батьків навичок партнерства з дотриманням його ключових принципів. У ході освітньої діяльності здобувачі освіти не лише набувають знань, вони вчаться тому, що вчителі – це партнери – наставники, однокласники – партнери – колеги, батьки, як партнери, є одночасно і наставниками, і родиною, й опікунами тощо.

Досвід США спрямовує НУШ до активної взаємодії з батьками. Партнерство закладу освіти, батьків та учнів Фінляндії показує приклад високої взаємодовіри. Досвід Швеції ілюструє, як виховувати у майбутнього покоління самостійність, у той час як Канадське партнерство, побудоване на постійному контакті між батьками та вчителями, оприявнює, як доречно, без нав'язування та надлишку організувати партнерську взаємодію з батьками із використанням сучасних і традиційних підходів до передачі інформації від вчителів до батьків та від батьків до дітей.

Ключові слова: *партнерство, партнерська взаємодія, заклади загальної середньої освіти (ЗЗСО), Нова українська школа (НУШ), принципи партнерства, зарубіжний досвід партнерства в освіті, педагогічна компаративістика.*

Постановка проблеми. Час не стоїть на місці. Разом із часом змінюються потреби людства, виникають нові проблеми та способи їх вирішення. Сучасна людина на виході із закладу загальної середньої освіти має володіти не лише базовими знаннями, а й низкою умінь і навичок, які вона зможе використовувати для подальшого поступу.

Для того, щоб забезпечити індивіда потрібними навичками, система освіти України зазнала трансформаційних змін, що зумовили розроблення Концепції Нової української школи (НУШ).

У серпні 2016 року Міністерством освіти та науки України було оприлюднено для загального обговорення перший варіант «Концептуальних засад реформування середньої освіти». У документі було надано роз'яснення щодо ідеології змін, які були закладені в новий «Закон про освіту» (№ 3491-д від 04.04.2016) [Проект Закону України «Про освіту», 2016]. Обговорення документу тривало впродовж трьох років. Відгуки від спільноти були переважно позитивними, але також мали місце критичні зауваження, які вимагали доопрацювання. За остаточними результатами було виявлено, що найбільш обговорюваними виявились 5 тем, і саме ці теми вимагають більшої конкретизації, з-поміж них: педагогіка партнерства; готовність до інновацій; нові стандарти й результати навчання; автономія школи і вчителя; фінансування освіти [Концепція «Нова українська школа», 2016].

Відповідно до концепції НУШ дитина не лише має набути нових знань, умінь, а й оволодіти низкою навичок, навчитись ефективному спілкуванню. НУШ визначає ключові компетентності, які мають бути сформовані у випускника ЗЗСО, але окремо відмічає навички партнерства, що формуються в процесі освітньої діяльності. Актуальності набуває питання: «На який передовий досвід партнерства слід зважати для того, щоб упровадити його в українських школах?». Найбільш доцільним шляхом вирішення цієї проблеми є аналіз досвіду інших країн, зокрема країн ЄС, які успішно реалізують цю практику.

Аналіз літератури з проблеми дослідження. Педагогіка партнерства є актуальною темою сучасних наукових дискусій. Незважаючи на те, що в історії розвитку педагогічної думки можна знайти чимало її прихильників і теоретиків, концепція партнерської взаємодії продовжує еволюціонувати, збагачуючись новими підходами та практичними рішеннями [Ткачук, 2022]. Сьогодні цей напрям досить вичерпано схарактеризовано в Концепції Нової української школи, де акцентовано на таких принципах педагогіки партнерства, як «повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у стосунках; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство; соціальне партнерство» [Нова українська школа, 2016, с. 14].

Аналіз першоджерел показує, що в педагогічному партнерстві можуть бути виокремлені дві провідні групи зацікавлених сторін: внутрішні партнери – батьки, педагоги й здобувачі освіти та зовнішні партнери – місцеві спільноти, громадські організації, громади, інші заклади освіти, зокрема профільної й заклади повної загальної середньої освіти.

Дослідженням особливостей взаємодії між учасниками освітнього процесу (учителями, учнями, батьками), ефективних моделей співпраці в освітньому середовищі, впливу партнерської взаємодії на мотивацію та академічні досягнення учнів, методологічних засад реалізації партнерського підходу, педагогічних умов формування довірливих стосунків у навчанні, а також інноваційних стратегій розбудови партнерської культури у сучасній освіті присвятили свої праці О. Головіна [Головіна, 2019], М.А. Єпіхіна [Єпіхіна, 2020], А. Кристенсон і А.Л. Решлі [Christenson, Reschly, 2009], О.Є. Карпенко, М.М. Чепіль [Карпенко, Чепіль, 2021], І.В. Оніщенко [Оніщенко, 2018], Т. Яров [Яров, 2019] та ін.

Аспекти взаємостосунків, особливості організації співпраці та формування соціального партнерства, передовий досвід партнерства інших країн, шляхи його адаптації до вітчизняних освітніх реалій досліджували [М. Гриньова, 2017; С. Деркач, 2007; І. Дьоміна, 2023; М.А. Єпіхіна, 2019, О. Елькін, 2019; Н. Кіреєва, 2015; Н. Кошарна, 2019; Є.О. Співаковська, Р.С. Фоменко, 2015; Т. Ткачук, 2015; Г.В. Трухан, 2021; Т. Швець, 2017; Т.К. Яров, 2019] та ін. Принагідно слід зауважити, що досвід інших країн, доволі детально описаний у першоджерелах, водночас потребує конкретизації з огляду на актуальні завдання вітчизняної системи освіти, відображені в концепції НУШ.

Мета дослідження полягає у визначенні новацій, які були впроваджені в НУШ за допомогою аналізу передового досвіду партнерства інших країн.

Завдання дослідження полягає в тому, щоб:

- дослідити передовий досвід педагогіки партнерства країн Європи на прикладі Польщі, Німеччини, Фінляндії, Швеції;
- визначити які елементи передового досвіду знайшли своє відображення в НУШ;
- з'ясувати головні ідеї педагогіки партнерства в НУШ.

Методи дослідження: порівняльний аналіз освітніх концепцій зарубіжних країн із концепцією НУШ, узагальнення у вигляді висновків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи досвід країн світу щодо впровадження технології партнерства в закладах освіти, звернемося до її витоків.

Уперше ідея навчання на засадах співпраці була розроблена трьома групами американських та групою ізраїльських науковців у 70-80-х роках ХХ ст. Учені визначили та обґрунтували концептуальні ідеї, які в подальшому стали базовими в розробленні та реалізації педагогіки партнерства. До переліку було унесено:

- учитель та учень об'єднані спільною метою;
 - співпраця ґрунтується на чіткому розподілі обов'язків, пунктуальності, визначеному кінцевому результату, санкціями за порушення правил;
 - мета учня – здобути знання із дисципліни, яку він визначає як провідну;
 - мета вчителя – допомогти учню в досягненні визначеної мети;
 - рівноправність та однакова відповідальність (50% на 50% за досягнутий результат);
 - стимули для учня: наміри і бажання, для педагога – винагорода;
 - організація процесу: учень самостійно рухається обраною освітньою траєкторією, а учитель втручається в процес лише тоді, коли темп просування учня знижується;
 - постійне складання алгоритмів дій, їх коригування відповідно до умов, що можуть змінюватись;
 - виявлення засобів самомотивації;
 - індивідуальний підхід до освіти та врахування індивідуальних потреб дитини;
 - використання інноваційних засобів, методів, прийомів;
 - урівноваження навантажень та контроль за здоров'ям учня;
 - індивідуальний графік роботи учня;
- створення комфортних умов та позитивної атмосфери [Епіхіна, 2020, с. 51-52].

З початку 90-х років ХХ століття партнерство батьків, школи та місцевих громад визнається як одне із провідних завдань школи, системи освіти в цілому. Саме тому розробляються та впроваджуються програми як на регіональному, так і на державному рівнях. Зокрема у 1994 році був прийнятий Акт «Цілі 2000: Закон про освіту Америки» (The Goals 2000: Educate America Act), який реалізовувався в багатьох штатах, мав великий успіх та дозволив залучити до партнерської взаємодії велику кількість сімей та шкіл.

Наданий у 2001 році Національним центром освітньої статистики США звіт свідчить про те, що залучення сімей до взаємодії зі школою має позитивну динаміку, а діти, чий сім'ї долучились, мають кращі успіхи в навчанні. У цьому ж документі було зазначено, що порівняно з 1997 роком відсоток батьків, які взаємодіють зі школою, суттєво зріс [21st Century Community Learning Centers Act, 1990].

На сучасному етапі педагогіка партнерства в США не втратила своєї актуальності, вона і далі реалізується з дотриманням певних принципів, механізмів. Розглянемо ті з них, які не втрачають своєї значимості дотепер:

- між школою та сім'єю існує тісний зв'язок;
- батьки, вчителі, діти, громада зацікавлені в освіченому молодому поколінні, тому працюють над єдиною метою;
- частина організаційних питань, які врегульовуються на рівні школи, вирішуються батьками, громадами, які вони сформували;
- на правах партнерів вчителі та батьки обирають навчальні програми для учнів;
- діти, їх сім'ї та педагоги активно взаємодіють із місцевими громадами та центрами задля обміну досвідом та організації ряду тематичних заходів [Топол, 2017].

Педагогіка партнерської взаємодії швидко набула визнання та поширилась світом. Вона реалізується в таких країнах, як Британія, Канада, Швеція, Данія, Фінляндія, Німеччина, Австрія, Норвегія, Іспанія, Італія, Греція, Польща тощо. Кожна країна має свою специфі-

ку в реалізації окресленого підходу, водночас ключові концепції не змінюються, саме вони знайшли своє відображення в зміст діяльності НУШ.

У концепції середньої освіти НУШ визначено 6 провідних принципів, які були закладені основоположниками педагогіки партнерства:

- повага до особистості;
- позитивне та доброзичливе ставлення;
- довіра у взаєминах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей) [Нова українська школа, 2016, с. 14].

Кожен із даних принципів, для успішної реалізації, вивчався і досліджувався на досвіді інших країн. Розглянемо їх детальніше.

Повага до особистості – це обов'язковий підхід, який реалізується в усіх країнах світу незалежно від того, чи виступають учасники освітнього процесу партнерами. У Польщі повага до учнів виявляється в тому, що вчителі збирають ідеї учнів з оптимізації навчального процесу та разом із ними складають загальні правила навчання та поведінки, яких всі, як партнери, мають дотримуватись [Співаковська, Фоменко, 2015]. У Німеччині, Норвегії вступаючи до гімназії, учні самі обирають профіль на поглиблення. Дисципліни за профілем, як правило, викладаються факультативно та не оцінюються [Трухан, 2021; Behres, 2023]. У фінських школах один раз на місяць учні долучаються до обговорення перспективного плану дій та його деталізації в досягненні єдиної освітньої мети. План може бути скоригований залежно від ускладнень або непередбачуваних обставин, які можуть трапитися [Швець, 2017].

Позитивне та доброзичливе ставлення до всіх учасників освітнього процесу є загальною нормою, але в НУШ цей аспект враховує і доброзичливе ставлення до дітей з особливими потребами. Вивчаючи досвід інших країн стосовно впровадження прийомів партнерства, науковці відмічають, що доволі часто створюються умови, які дозволяють соціалізуватися дітям з особливими потребами.

Одним із найбільш яскравих прикладів є освітня система Фінляндії. У закладах загальної середньої освіти всі партнери дотримуються правила рівності між усіма учасниками освітнього процесу – між учнями, вчителями, батьками. Права всіх дітей є однаковими, саме тому діти з особливими потребами інтегруються в загальне освітнє середовище. Вчителі ставляться до всіх учнів однаково доброзичливо, виражаючи у такий спосіб повагу й довіру до кожного з них. Для освітнього закладу й педагогів неважливий рівень прибутку або професія батьків, всі вони, так само як їх діти, є рівноправними [Єпіхіна, 2019].

У гімназіях Швеції паритетне ставлення як до учнів, так і до їх батьків проявляється у постійній взаємодії з ними. Доволі часто організуються та проводяться тематичні заходи (ярмарки, пікніки, екскурсії тощо), спрямовані на підтримку закладу освіти, або на збір коштів у фонд закладу, або на потреби класу чи на благодійність. За бажанням у початковій школі діти можуть долучатись до волонтерства, яке сприяє позитивному ставленню до світу та добрих справ загалом, але в середній та старшій школі така діяльність для учнів є обов'язковою, у той час як батьки долучаються до цієї справи добровільно [Кошарна, 2019].

Довіра у взаєминах на найвищому рівні була виявлена у Фінляндії. Батьки довіряють учителям у виборі освітніх програм, навчального матеріалу і жодною мірою не виказують сумніву в правильності даного вибору. Єдина мета в підготовці майбутнього покоління дозволяє будувати партнерські стосунки із постійною підтримкою з боку вчителів. Один раз на рік проводяться зустрічі в індивідуальному форматі. На зустрічі учень представляє власні результати та проблеми, які він усвідомив, вчителі висловлюють своє бачення, а батьки свої. Вирішуючи проблему, партнери будують освітню траєкторію дитини, якої вона має дотримуватись за супроводу вчителів. Одним із цікавих аспектів у довірі між вчителями й учнями є те, що педагог пропонує учню на вибір навчальні матеріали, наприклад, перегляд фільму, читання підручника, пошук інформації в інтернеті тощо. Щодо джерела інформа-

ції учень робить вибір самостійно, опрацьовує його та надає результати роботи на перевірку. Такий підхід свідчить не лише про довіру, але також сприяє вихованню самостійності в учнів, формуванню вміння примати рішення та нести за них відповідальність [Єпіхіна, 2019; Кіреєва, 2015; Швець, 2017].

У закладах освіти Польщі батьки виступають партнерами, які довіряють визначеними педагогами методам роботи, навчальним матеріалам, які вони використовують. Між тим учителі налаштовують батьків на довіру до дітей, рекомендують не тиснути на них, виховуючи їх самостійність та вміння довіряти. Батьки завжди мають доступ до електронного щоденника, можуть спілкуватись з вчителями за допомогою паперового щоденника, але їх контроль, переважно, є мінімальним, що привчає молоде покоління до взаємодовіри [Деркач, 2007].

У Канаді взаємодовіра між батьками та вчителями виражається в усьому, але разом із тим, там діє принцип сучасності й відкритості. Саме тому всі освітні ресурси є у вільному доступі, за потреби батьки можуть легко заходити та знайомитися з ними. Не існує заборон і у відвідуванні уроків. Якщо батьки мають бажання, вони можуть ходити на заняття разом із дітьми як у віртуальний простір, так і в клас. Батьки, як правило, мінімально контролюють освітній процес. Лише в окремих випадках, здебільшого це батьки дітей з особливими потребами, вимушені контролювати навчальну діяльність дитини та допомагати їй рухатись уперед, у решті випадків практикуються сумісні зустрічі вчителів, учнів і батьків раз на півроку для визначення подальшої освітньої траєкторії та аналізу допущених дитиною помилок [Головіна, 2019; Швець, 2017].

Діалог – взаємодія – взаємоповага, це принцип НУШ, який діє в усіх країнах, досвід педагогіки партнерства яких було проаналізовано. Розглянемо цей аспект більш детально.

Партнерство в Канаді ґрунтується на постійному діалозі між вчителями дітьми та батьками. Спілкування може відбуватися в абсолютно різних форматах: месенджери, електронне листування, дзвінки, безпосередній діалог, спілкування за допомогою паперового або електронного щоденника. Основна мета спілкування – зацікавленість в освіті дитини, прагнення допомогти їй у розвитку її талантів та задатків. Спілкування може включати надсилення фото дітей з окремих уроків або виховних заходів, повідомлення про нестандартні ситуації тощо, але основна мета – долучити батьків у такий спосіб до партнерства [Канадська система освіти, 2024; Хто керує школами та освітнім процесом у Канаді, 2016].

У США діалогічне спілкування з батьками є закономірним і періодичним. Щонайменше раз на тиждень учителі знаходять час на 2-3 хвилинне спілкування з батьками, коли ті забирають дітей зі школи. Підкреслимо, що в США діти переважно не ходять до школи самостійно. У початковій школі, як правило, їх приводять батьки, в середній і старшій – на розсуд батьків може бути або транспортування ними, або шкільним автобусом. Не існує чіткого плану або конкретного списку для безпосереднього спілкування з батьками. Між тим, у разі виникнення потреби, учителі передають інформацію оперативно за допомогою месенджерів, електронного кабінету та електронних листів. Якщо ж не стається ніяких непередбачуваних ситуацій, учитель просто розповідає про успіхи дитини або надає окремі рекомендації щодо того, як їй допомогти при вирішенні того або того питання раз на 1-2 тижні [Топол, 2017].

Розподілене лідерство передбачає активізацію свідомості дитини та формування в неї навичок приймати рішення та нести за них відповідальність. Найбільше лідерство та відповідальність за нього підтримується в США. Із першого дня навчання в школі кожна дитина має індивідуальну парту, що забезпечує усвідомлення одразу кількох моментів:

- здобути знання можна лише навчаючись самостійно – списування неприпустиме;
- учень самотужки приймає рішення і несе відповідальність за нього;
- учень працює з тими матеріалами, які підходять найкраще саме йому, немає єдиного джерела інформації, яке слід уважати абсолютно достовірним [Ткачук, 2015]

Прояви лідерства підтримуються вчителями та батьками, але за умови, що дитина готова нести відповідальність за себе та за інших. В окремих випадках вчителі, підтримуючи прагнення до знань, обирають собі заступників серед учнів, надають їм можливість проводити частину уроку, підготувати виступи до значимих тем, залучають до участі в конференціях тощо. Так само зі спортом, всі лідерські прояви і потенціали підтримуються, кожна ди-

тина має шанс, адже лише через боротьбу і змагання вона може усвідомити власну готовність та з'ясувати свої наміри. У більшості шкіл для дітей, які прагнуть до лідерства в окремій галузі або спорті, існує система заохочення у вигляді стипендій, що спонукає кожного учня до того, щоб стати кращим [Топол, 2017; Behres, 2023].

Досвід США був запозичений такими країнами як Канада, Фінляндія, Німеччина. Наразі й Україна розпочала його впроваджуватися, хоча ми лише перебуваємо на початковому етапі реалізації цього підходу до організації партнерства й освітньої діяльності в умовах НУШ.

Принципи соціального партнерства ґрунтується на рівності сторін, готовності добровільно сприйняти та виконувати низку зобов'язань, дотримуватись домовленості.

В окресленому аспекті одним із найцікавіших є досвід Швеції. За рахунок того, що освітня система Швеції була трансформована й спрямована на задоволення потреб здобувачів освіти, розвиток майбутнього держави, питання соціальної рівності набуло актуальності. Швецькі сім'ї переважно мають від 2-х до 5 дітей, саме тому школи обираються за територіальним принципом. Коли батьки приводять дітлахів до школи, вони приводять індивіда, який прагне до знань. Не існує настанови на те, що дитина з бідної сім'ї є проблемною або буде гірше навчатись. Усі діти рівні, з однаковими правами та обов'язками. У закладі освіти ніколи не збирається інформація про те, ким і де працюють батьки. Шведи вважають, що така інформація може викликати упереджене ставлення до дитини та порушити її право на соціальну рівність і можливість прояву лідерських якостей. Паралельно до цього розгортається партнерство між батьками та закладом освіти. Безпосередня взаємодія організовується за рахунок батьківських комітетів, до складу яких входить по одному представнику від кожного класу, що обирається шляхом голосування. Так само обираються очільники батьківського комітету в закладі. Статус батьків, їх фінансовий ресурс жодним чином не впливають на результати виборів, головне, щоб представник класу був готовий представити інтереси класу та відстояти, за потреби, інтереси дітей [Кошарна, 2019].

Соціальне партнерство в освітніх закладах Польщі має свою специфіку. Батьки, як партнери, активно долучаються до обговорення низки проблем освітнього закладу, визначають способи та методи вирішення даних проблем. Доволі часто вони прагнуть до отримання владних повноважень у вирішенні інших, більш вагомих питань, але система освіти Польщі побудована на дитиноцентризмі, саме тому в пріоритеті дитина, її індивідуальні задатки, здібності й таланти. Батьки виступають партнерами у її навчанні, забезпечують участь у виховних та наукових заходах, які визначають освітнім закладом як обов'язкові, підтримують дитину у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії, яку узгоджують зі школою та якою допомагають рухатись дитині [Деркач, 2007; Співаковська, Фоменко, 2015].

Висновки. Перехід української системи загальної середньої освіти до НУШ є закономірним і логічним в аспекті євроінтеграції та прагненні підняти українську освіту на світовий рівень. НУШ відповідає потребам сьогодення та дозволяє здійснювати якісну підготовку випускників ЗЗСО з базовим набором знань та навичок, які дозволять йому реалізувати себе в цьому житті.

Один із напрямів НУШ є партнерство закладу загальної середньої освіти із батьками та учнями. Партнерство передбачає визначення спільної мети, до якої рухаються всі три партнери. В Концепції НУШ визначено 6 принципів партнерства, кожен з яких сприяє розвитку індивіда та його готовності до майбутнього.

Аналізуючи досвід інших країн в реалізації ключових принципів партнерства, можемо зробити висновок, що в США, де і був впроваджений принцип партнерства, необхідно почитись тому, як організовувати спілкування з батьками, проводити батьківські збори, як дотримуватись принципу рівності, та формувати у дітей лідерські якості.

Фінський досвід формування взаємодовіри вимагає не лише детальнішого вивчення, а й впровадження цих підходів в НУШ, оскільки саме довіра між педагогами, вчителями дозволяє їм визначати індивідуальну освітню траєкторію для всіх дітей, у т. ч. для дітей з особливими потребами. Рух окресленою траєкторією забезпечує реалізацію виокремлених шести принципів партнерства.

В освітній системі Швеції партнерство стало запорукою успіху. За рахунок того, що ЗЗСО та батьки виявляють високий рівень партнерської взаємодії у навчальній діяльності

дітей, вдається виховувати у них самостійність, прагнення до лідерства, довіру та позитивне, доброзичливе ставлення до людей.

Канадська система партнерського спілкування є ретельно продуманою. Принцип офіційного спілкування за допомогою електронної пошти, позаофіційного спілкування за допомогою месенджерів, вільний доступ до інформації про успіхи дитини та можливість спілкування за допомогою щоденника заслуговує на більш детальний аналіз та запровадження в НУШ.

Педагогіка партнерства в Польщі передбачає реалізацію всіх 6 принципів партнерства НУШ, але досвід який варто почерпнути пов'язаний із довірою, яка дозволяє виховувати добросесних громадян, та соціальним партнерством, яке проявляється у зацікавленості батьків освітньою діяльністю дитини.

Список використаних джерел

21st Century Community Learning Centers Act, 103rd Cong., S. (1990). Retrieved from <https://www.congress.gov/bill/103rd-congress/house-bill/3734>

Головіна, О. (2019). *Повага до кожного. Учень – вчитель – батьки – як це працює в Канаді*. Відновлено з <https://nus.org.ua/articles/povaga-do-kozhnogo-uchen-vchytel-batky-yak-tse-pratsyuye-v-kanadi/>

Гриньова, М. (2017). *Освітній трансформер: Фінляндія як натхнення*. Відновлено з <http://education-ua.org/ua/porivnyalna-pedagogika/1104-osvitnij-transformer-finlyandiya-yak-natkhennya>

Деркач, С. (2007). Освітні реформи в Польщі. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, 21, 158–162.

Дьоміна, І. (2023). *Досвід «Чартерних шкіл» у США: синергія громади, держави, бізнесу й активних освітян*. Відновлено з <https://nus.org.ua/view/dosvid-charternyh-shkil-u-ssha-synergiya-gromady-derzhavy-biznesu-j-aktyvnyh-osvityan/>

Елькін, О. (2019). *П'ять і один спосіб, як Швеція залучає батьківство до школи*. Відновлено з <https://nus.org.ua/view/p-yat-i-odyn-sposib-yak-shvetsiya-zaluchaye-batktivstvo-do-shkoly/>

Епіхіна, М.А. (2020). Технологія партнерства: сутність та витоки. *Підготовка фахівців дошкільної та початкової освіти в умовах освітніх інновацій: зб. наук. робіт учасників Всеукр. наук.-практич. конф. (м. Старобільськ, Україна, 7 квітня 2020 р.)* (с. 50–54). Старобільськ: ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Епіхіна, М.А. (2019). Педагогіка партнерства: аналіз зарубіжного досвіду. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*, 1 (324), 2, 226–234. doi: 10.12958/2227-2844-2019-1(324)-2-226-234

Канадська система освіти. (б.д.). *ПСИХОЛОГІС – енциклопедія практичної психології*. Відновлено з <http://psychologis.com.ua/>

Карпенко, О.Є. Чепіль, М.М. (2021). Педагогічне партнерство в закладах дошкільної освіти Польщі. *Інноваційна педагогіка*, 31(2), 151–154. doi: 10.32843/2663-6085/2021/31-2.31

Кіреєва, Н. (2015) *7 принципів фінської освіти*. Відновлено з <https://starylev.com.ua/club/article/7-pryncypiv-finskoyi-osvity>

Концепція «Нова українська школа». (2016, 27 жовтня). *Портал НУШ*. Відновлено з <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Кошарна, Н. (2019). Тенденції реформування системи педагогічної освіти Швеції на рубежі ХХ – ХХІ століть. *Освітологічний дискурс*, 1-2 (24-25), 215–227. doi: 10.28925/2312-5829.2019.1-2.215228

Онїщенко, І.В. (2018). *Якщо батьки – партнери. Сучасні форми роботи з батьками першокласників*. Харків: Основа.

Проект Закону України «Про освіту» №3491-д від 04.04.2016. (2016). Відновлено з https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639

Елькін, О. (2019). *П'ять і один спосіб, як Швеція залучає батьківство до школи*. Відновлено з <https://nus.org.ua/view/p-yat-i-odyn-sposib-yak-shvetsiya-zaluchaye-batktivstvo-do-shkoly/>

Співаковська, Є.О. Фоменко, Р.С. (2015). Базові принципи освіти Польщі. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]. Педагогічні науки*, 1(67), 139–148.

Ткачук, Л. (2022). Історичний аспект становлення і розвитку педагогіки партнерства. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*, 2(6), 193–201. doi: 10.31499/2706-6258.2(6).2021.248212

Ткачук, Т. (2015). *Американська школа: свобода і порядок*. Відновлено з <http://education-ua.org/ua/porivnyalna-pedagogika/384-amerikanska-shkola-svoboda-i-poryadok>

Топол, В. (2017). *Кен Робінсон про співпрацю батьків і шкіл у США*. Відновлено з <https://nus.org.ua/articles/ken-robinson-pro-spivpratsyu-batkiv-i-shkil-u-ssha/>

Трухан, Г.В. (2021). Дослідження проблеми взаємодії школи та сім'ї у Норвегії: тенденції розвитку. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*, 80 (2), 151–154. doi: 10.31392/NPU-nc.series5.2021.80.2.31

Хто керує школами та освітнім процесом у Канаді? (2016). Відновлено з <https://uhp.org.ua/yak-upravlyayut-shkolamy-ta-osvitnim-protsesom-u-kanadi/>

Швець, Т. (2017). *Шкільна освіта Фінляндії: таємниці успіху*. Відновлено з <http://www.osvitaua.com/2017/07/58700/?v=3943d8795e03> (

Як проходять батьківські збори в різних країнах. (2017). *Освіторія*. Відновлено з <https://osvitoria.media/experience/yak-prohodyat-batkivski-zbory-u-riznyh-krayinah/>

Яров, Т.К. (2019). Партнерство школи та сім'ї у виховному просторі освітнього закладу: зарубіжний досвід. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія*, 5(1), 223–226. doi: 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-223-226

Behres, K. (2023). *Wissen über mich: Die Entwicklung eines positiven Selbstkonzepts*. Retrieved from <https://www.element-i.de/magazin/wissen-ueber-mich-die-entwicklung-eines-positiven-selbstkonzepts/>

Christenson, A., Reschly, A.L. (2009). *Handbook of school-family partnerships*. New York: Routledge. doi: 10.4324/9780203876046

References

21st Century Community Learning Centers Act, 103rd Congress, S. (1990). Available at: <https://www.congress.gov/bill/103rd-congress/house-bill/3734> (Accessed 30 October 2024).

Behres K. (2023). Knowledge about myself: The development of a positive self-concept. Available at: <https://www.element-i.de/magazin/wissen-ueber-mich-die-entwicklung-eines-positiven-selbstkonzepts/> (Accessed 30 October 2024). (In German).

Christenson, A., Reschly, A.L. (2009). *Handbook of school-family partnerships*. New York, Routledge, 544 p. doi: 10.4324/9780203876046

Derkach, S. *Osvitni reformy v Polshchi* [Educational reforms in Poland]. *Psykhologo-pedahohichni problemy silskoi shkoly* [Psychological and pedagogical issues of rural schools], 2007, no. 21, pp. 158–162. (In Ukrainian).

Domina, I. (2023). *Dosvid «Charternykh shkil» u SShA: synerhiia hromady, derzhavy, biznesu i aktyvnykh osvitian* [The experience of “Charter Schools” in the USA: synergy of community, state, business, and active educators]. Available at: <https://nus.org.ua/view/dosvid-charternykh-shkil-u-ssha-synergiya-gromady-derzhavy-biznesu-i-aktyvnykh-osvityan/> (Accessed 30 October 2024). (In Ukrainian).

Elkin, O. (2019). *Piat i odyh sposib, yak Shvetsiia zaluchaie batkivstvo do shkoly* [Five and one ways Sweden involves parents in school]. Available at: <https://nus.org.ua/view/p-yat-i-odyh-sposib-yak-shvetsiya-zaluchaye-batkivstvo-do-shkoly/> Accessed 15 October 2024). (In Ukrainian).

Holovina, O. (2019). *Povaha do kozhnogo. Uchen –vchytel – batky – yak tse pratsiuye v Kanadi* [Respect for everyone. Student-teacher-parents – how it works in Canada]. Available at: <https://nus.org.ua/articles/povaha-do-kozhnogo-uchen-vchytel-batky-yak-tse-pratsiuye-v-kanadi/> (Accessed 30 October 2024). (In Ukrainian).

Hrynova, M. (2017). *Osvitnij transformer: Finlandiia yak natkhnennia* [Educational transformer: Finland as inspiration]. Available at: <http://education-ua.org/ua/porivnyalna-pedagogika/1104-osvitnij-transformer-finlandiia-yak-natkhnennia> (Accessed 30 October 2024). (In Ukrainian).

lak prokhodiat batkivski zbory v riznykh krainakh [How parent meetings are held in different countries], 2017. URL: <http://canschool.net/yak-prohodyat-batkivski-zbory-v-riznih-krayinah/> (Accessed 1.12.2024). (In Ukrainian).

Iepikhina, M. A. (2019). Pedahohika partnerstva: analiz zarubizhnoho dosvidu [Partnership Pedagogy: Analysis of Foreign Experience.]. *Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University. Pedagogical Sciences*, 2019, no. 1(324), vol. 2, pp. 226–234. doi: 10.12958/2227-2844-2019-1(324)-2-226-234 (In Ukrainian).

Iepikhina, M.A. (2020) *Tekhnolohiia partnerstva: sutnist ta vytoky* [Partnership technology: essence and origins]. *Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii "Pidhotovka fakhivtsiv doshkilnoi ta pochatkovoï osvity v umovakh osvitynnikh innovatsii"* [Proc. Scien. and Pract. Conf. "Training of Preschool and Primary Education Specialists in the Context of Educational Innovations"]. Starobilsk, SI "Luhansk Taras Shevchenko National University" Publ., pp. 50–54. (In Ukrainian).

Kanadska systema osvity [Canadian Education System] (2024). *PSYCHOLOGIST – Encyclopedia of Practical Psychology*, available at: <http://psychologis.com.ua/> (Accessed 30 October 2024). (In Ukrainian).

Karpenko, O.Ye., Chepil, M.M. Pedagogical partnership in Polish preschools. *Innovative Pedagogy*, 2021, issue 31, part 2, pp. 151–154. doi: 10.32843/2663-6085/2021/31-2.31 (In Ukrainian).

Khto keruie shkolamy ta osvitynnimi protsesom u Kanadi? [Who runs schools and the educational process in Canada?] (2016). Available at: <https://uhp.org.ua/yak-upravlyayut-shkolamy-ta-osvitynnimi-protsesom-u-kanadi/> (Accessed 10 October 2024). (In Ukrainian).

Kirieleva, N. (2015). *7 pryntsyypiv finskoi osvity* [7 principles of Finnish education]. Available at: <https://starylev.com.ua/club/article/7-pryntsyypiv-finskoyi-osvity> (Accessed 30 October 2024). (In Ukrainian).

Kosharna, N. Tendencies of reforming the pedagogical education system of Sweden at the turn of XX – XXI centuries. *Educological discourse*, 2019, no 1-2 (24-25), pp. 215–227. doi: 10.28925/2312-5829.2019.1-2.215228 (In Ukrainian).

Ministry of Education and Science of Ukraine (2016). Draft Law of Ukraine "On Education", available at: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58639 (Accessed 15 October 2024). (In Ukrainian).

Ministry of Education and Science of Ukraine (2016). The Concept of "New Ukrainian School", available at: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (Accessed 30 October 2024). (In Ukrainian).

Onishchenko, I.V. (2018). *Yakshcho batky –partnery. Suchasni formy roboty z batkami pershoklasnykiv* [If parents are partners. Current forms of work with parents of first-graders]. Kharkiv, Osnova Publ., 144 p. (In Ukrainian).

Shvets T.(2017) *Shkilna osvita Finliandii: taiemnytsi uspikhu* [School education in Finland: secrets of success]. URL: <http://www.osvita.ua.com/2017/07/58700/?v=3943d8795e03> (Accessed 1.12.2024). (In Ukrainian).

Spivakovska, E.O., Fomenko, R.S. Basic principles of education in Poland. *Collection of Research Papers «Pedagogical Sciences»*, 2015, vol. 1, no. 67, pp. 139–148. (In Ukrainian).

Tkachuk, L. *Istorychnyi aspekt stanovlennya i rozvytku pedagogiky partnerstva* [Historical aspect of formation and development of partnership pedagogy]. *Psychological and Pedagogical Problems of Modern School*, 2022, no. 2(6), pp. 193–201. doi: 10.31499/2706-6258.2(6).2021.248212 (In Ukrainian).

Tkachuk, T. (2015). *Amerykanska shkola: svoboda i poriadok* [American School: Freedom and Order]. Available at: <http://education-ua.org.ua/porivnyalna-pedagogika/384-amerikanska-shkola-svoboda-i-poryadok> (Accessed 10 October 2024). (In Ukrainian).

Topol, V. (2017). *Ken Robinson pro spivpratsiu batkiv i shkil u SSHA* [Ken Robinson about cooperation between parents and schools in the USA]. Available at: <https://nus.org.ua/articles/ken-robinson-pro-spivpratsyu-batkiv-i-shkil-u-ssha/> (Accessed 10 October 2024). (In Ukrainian).

Trukhan, H.V. The study of the problem of school-family interaction in Norway: tendencies of development. *Naukovi Chasopys Dragomanov Ukrainian State University. Series 5. Pedagogical sciences: reality and perspectives*, 2021, no. 80, part 2, pp. 151–154. doi: 10.31392/NPU-nc.series5.2021.80.2.31 (In Ukrainian).

Yarov, T.K. Partnership between schools and families in the educational space of an educational institution: Foreign experience. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 2019, vol. 5, no. 1, pp. 223–226. doi: 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-223-226 (In Ukrainian).

PARTNERSHIP PEDAGOGY IN GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS, ANALYSIS OF THE EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES, INTEGRATION INTO THE NUS

Danko Antonina, PhD student, Research Fellow of the Department of Economics and Management of General Secondary Education, Institute of Pedagogy of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv.

e-mail: antoninadanko@gmail.com.

ORCID: 0000-0001-9551-4327

DOI: 10.32342/3041-2196-2024-2-28-3

Keywords: *partnership, collaborative interaction, institutions of general secondary education (IGSE), New Ukrainian School (NUS), principles of partnership, foreign experience of partnership in education, pedagogical comparative studies.*

After the start of the educational reform in Ukraine, general secondary education institutions underwent transformations, and a final transition to a three-level system took place: primary school, gymnasium, and lyceum. At each level, the principles of the New Ukrainian School are gradually being implemented. They are aimed at preparing an individual for life in society, forming basic knowledge and skills that will allow them to realize themselves in the future.

To form basic competencies in the conditions of a Ukrainian school, it is advisable to study the best practices of other countries, in particular in the formation of partnership skills, which are defined as basic in interaction with others.

The purpose of the study is to identify innovations that have been implemented in the NUS by analyzing the best practices of partnerships in other countries.

The task of the study is to investigate the best practices of partnership pedagogy in countries such as Poland, Germany, Finland, Sweden, identifying the elements that were implemented in the NUS.

Research methods are as follows: comparison of the results obtained with the NUS concept, generalization in the form of conclusions.

Partnership pedagogy, as an educational technology, is aimed at involving all participants in the educational process in partnership. Being in close constant cooperation, teachers, parents and children will be able to build an individual educational trajectory for each student, moving along which the child will achieve success. The NUS concept defines 6 basic principles of partnership that must be implemented, which is why there was a need to analyse the best practices of other countries, experience that can be borrowed, modified and implemented in the NUS. In the course of educational activities, students not only acquire knowledge, but also learn that teachers are partners and mentors, classmates are partners and colleagues, while parents being partners are mentors, family, and guardians at the same time.

The experience of the USA directs the NUS to active interaction with parents. Parents create parent councils, solve a number of issues in the organization of educational activities, but, at the same time, are responsible for the decisions made. The partnership of an educational institution, parents and students in Finland shows an example of high mutual trust. Parents completely trust teachers, they do not control the organization of the educational process, do not attend lessons, but are happy to join general extracurricular activities, in which they show partner support for teachers. The experience of Sweden suggests how to educate the future generation to be independent. In this direction, both parents and teachers are more observers, and children strive for knowledge independently, making efforts to achieve high goals in their own future. The Canadian partnership, which is built on constant contact between parents and teachers, suggests how appropriate, without imposition and excess, to organize partnership interaction with parents using modern and traditional approaches to transferring information from teachers to parents and from parents to children. But it is interesting that even with constant contact, students are taught independence, responsibility and honesty.

Conclusions. *Analysing the experience of such countries as Canada, Sweden, Finland, Germany, Norway, Poland, etc., we determine the key elements of partnership, the implementation of which in the NUS will allow teachers, students and parents to form partnership skills in compliance with its key principles. These principles include respect for the individual, positive and friendly attitudes, trust in relationships, dialogue – interaction – mutual respect, distributed leadership, and principles of social partnership. Their implementation in the practice of the New Ukrainian School (NUS) offers significant advantages and opens new prospects for reforming Ukraine's education system.*

Одержано 21.09.2024.